

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.



درباره سفر ابراهیم رئیسی به پاکستان

سید ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران، چند روز پس از حملاتی که ایران و اسرائیل علیه یکدیگر انجام دادند، در یک سفر سروروزه برای گفت‌وگو در مورد روابط منطقه‌ای و دوجانبه عازم پاکستان شد. هدف از این سفر روابط اقتصادی، مرزی و انرژی اعلام شده است. ایران و پاکستان روابط خاصی دارند و هر دو یکدیگر را به ناتوانی در مهار گروه‌های مسلح تروریست متهم می‌کنند. در برهه‌ای از زمان در ماه ژانویه گذشته، تنش‌های مرزی بین دو کشور، پس از حمله موشکی ایران به مواضع گروه جیش العدل در خاک پاکستان نمود یافت. رسانه‌های دولتی ایران گفتند که این حمله دو پایگاه گروه مسلح جیش العدل را هدف قرار داده است. پاکستان نیز با شلیک موشک به خاک ایران و فراخواندن سفیر خود از تهران این اقدام را تلافی کرد. اما در نهایت دو همسایه تصمیم گرفتند تنش‌ها را کاهش دهند و تهران دیپلمات ارشد خود را به اسلام‌آباد اعزام کرد تا روابط را بهبود بخشد. دو کشور توافق کردند که با «خطر تروریسم» به‌ویژه در مناطق مرزی مقابله کنند. پیش از سفر رئیسی، تهران و اسلام‌آباد درباره مبارزه با «تروریسم» گفت‌وگوهای داشته‌اند. در آن زمان پاکستان یک دولت موقت داشت. محمد فیصل، دانش‌آموخته دکترا در دانشگاه فناوری سیدنی که متخصص سیاست خارجی پاکستان است، می‌گوید: بنابر ابراز علاقه ایرانی‌ها قرار بر این شد که پس از روی کار آمدن دولت جدید در پاکستان، دیداری میان رؤسای جمهور دو کشور برای ترمیم روابط و بازسازی اعتماد برگزار شود. تحلیلگران سیاست خارجی در پاکستان به‌رغم تنش‌های مرزی از تعامل مجدد با ایران حمایت کرده‌اند. پاکستان با هند و افغانستان دارای چالش‌های مرزی است. ملیحه لودی، دیپلمات کهنه‌کار پاکستانی در پی تنش‌های مرزی ژانویه به الجزیره گفت: «داشتن یک رابطه عادی و باثبات با ایران برای پاکستان از اهمیت بالایی برخوردار بوده و همچنان همین‌طور است.» اسلام‌آباد و تهران به دنبال تقویت تجارت دوجانبه هستند که در حال حاضر بیش از ۲ میلیارد دلار است. فیصل به الجزیره گفت که تجارت غیررسمی قابل توجهی بین دو کشور از جمله در حوزه گاز مایع (LPG) و نفت خام وجود دارد. وی افزود: ایران همچنین برق استان بلوچستان و دیگر مناطق مرزی پاکستان را تأمین می‌کند. در اردیبهشت ۱۴۰۲، شریف و رئیسی اولین بازارچه مرزی در گذرگاه مرزی مند-پیشین را افتتاح کردند. علاوه بر این، این دو همسایه روابط فرهنگی و مذهبی نزدیکی دارند و سالانه ده‌ها هزار نفر از اقلیت شیعه پاکستانی برای زیارت به ایران می‌روند. با این حال، زیدی تبادل گفت که پیوندهای فرهنگی مشترک و یک مرز طولانی - ۹۰۰ کیلومتر (۵۵۹ مایل) - به مبادلات جوامع دو طرف و روابط تجاری عمیق تبدیل نشده است. او گفت: «در عوض، تجارت بیشتر خارج از حوزه رسمی است و سفر به گردشگری مذهبی محدود می‌شود.» رئیس‌جمهور ایران در آستانه سفر خود برای تجارت دوجانبه ۱۰ میلیارد دلاری هدف‌گذاری کرد و گفت: «سطح روابط اقتصادی دو کشور با سطح روابط سیاسی برابری نمی‌کند. در اوت گذشته، دو کشور هدف تجاری دوجانبه را ۵ میلیارد دلار تعیین کرده بودند.» در ۱۴ آوریل، یک روز پس از پاسخ نظامی ایران به اسرائیل، وزارت خارجه پاکستان بیانیه‌ای صادر کرد و خواستار کاهش تنش شد. این بیانیه این رویداد را «پیامدهای فروپاشی دیپلماسی» خواند. در بیانیه وزارت خارجه پاکستان آمده است: «این رخدادها همچنین بر پیامدهای «وخیم» در مواردی که شورای امنیت سازمان ملل قادر به انجام مسئولیت‌های خود در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی نیست، تأکید می‌کند.» در ادامه این بیانیه آمده است که پاکستان بر ضرورت تلاش‌های بین‌المللی برای جلوگیری از خصومت‌های بیشتر در منطقه و برقراری آتش‌بس در غزه تأکید کرده است. «اکنون تثبیت وضعیت و بازگرداندن صلح بسیار ضروری است. ما از همه طرف‌ها می‌خواهیم حداکثر خویشتنداری را به کار گیرند.» پاکستان اسرائیل را به رسمیت نمی‌شناسد و کانال‌های ارتباطی مستقیم با اسرائیل ندارد. در سال‌های اخیر، حدس و گمان‌های فزاینده‌ای در مورد فشار کشورهای شورای همکاری خلیج فارس بر پاکستان برای ایجاد تغییراتی در سیاست خود درباره فلسطین وجود داشته است. زیدی گفت: هیچ نشانه‌ای مبنی بر وجود چنین تغییری در رویکرد پاکستان وجود ندارد.



دیپلمات
های
ایران

روزنامه‌نگاری که دیپلمات نبود

کارنامه زندگی سید حسین فاطمی وزیر امور خارجه دکتر محمد مصدق



داود دشتیبانی

خبرنگار گروه دیپلماسی

سیدحسین فاطمی، وزیر امور خارجه دولت دکتر محمد مصدق اگر مشهورترین وزیر امور خارجه تاریخ ایران نباشد یکی از مشهورترین آنها خواهد بود. اما شاید کمتر کسی بداند یا به این نکته توجه کرده باشد که حسین فاطمی اساساً دیپلمات نبود و اقدام دیپلماتیک شاخصی نیز از او سر نزد و در واقع این خود مصدق بود که مسئولیت اصلی اقدامات دیپلماتیک دولتش را بر دوش می‌کشید. از حسین فاطمی به‌عنوان نخستین روزنامه‌نگار ایرانی که تحصیلات علمی در این رشته را در پاریس گذراند، یاد می‌شود. آنچه که بیش از همه در کارنامه حسین فاطمی پررنگ‌تر است، حرفه روزنامه‌نگاری او و مقالات تند و آتشین‌اش در روزنامه

دستان محمدرضاشاه پهلوی دریافت کرده بود، خاطره‌اش با عنوان شهید دکتر حسین فاطمی به یکی از تراژدی‌های تاریخ معاصر ایران و نماد مخالفت با سلطنت پهلوی بدل شد.

حسین فاطمی در سال ۱۲۹۶ به دنیا آمد یعنی دو سال پیش از تولد محمدرضاپهلوی؛ البته در تاریخی که پدرش پشت قرآن تولد سیدحسین را ذکر کرده، نیم‌روز عاشورای سال ۱۳۳۸ هجری قمری است که برابر با ۱۲ مهر ۱۲۹۸ خورشیدی است. پدرش سیدمحمدعلی سیف‌العلماء از نوادگان قاضی نورالهدی نائینی و از سادات و علمای مشهور نائین بود. تحصیلات خود را در کالج میسنوری انگلیسی‌ها در اصفهان که برادرش سیدنصرالله نیز در آنجا تحصیل کرده و مشغول به تدریس بود، تمام کرد. از طریق برادرش سیدنصرالله سیف‌پور فاطمی وارد سیاست شد. سیدنصرالله فاطمی با کسب امتیاز نشریه باختر برادرش حسین را وارد دنیای روزنامه‌نگاری کرد؛ باختر جزء نخستین مجلات به سبک جدید در ایران بود و نامدارانی چون ملک‌الشعراء بهار، سعید نفیسی و دکتر رضازاده شفق با اینکه در تهران بودند، نوشته‌های خود را در این مجله انتشار می‌دادند. باختر در زیبایی چاپ، نفاست کاغذ و کاربرد عکس‌ها و طرح‌های متعدد، از بهترین مجلات زمان به‌شمار می‌رفت. حسین فاطمی به تهران رفت و در دانشگاه تهران شروع به کار کرد. او در دوران دانشجویی در روزنامه ستاره متعلق به احمد ملکی شروع به کار کرد. نصرالله فاطمی مدتی شهردار شیراز شد و پس از آن حسین به اصفهان بازگشت و مدیریت نشریه باختر را برعهده گرفت و در همین زمان بود که برای نخستین بار به خاطر انتقاد از دست‌نشانده و بی‌اختیار بودن نمایندگان مجلس زندانی شد و تنها پس از شهریور ۱۳۲۰ بود که از زندان آزاد شد. پس از شهریور با بازشدن فضای سیاسی حسین فاطمی اولین فعالیت آشکار سیاسی خود را در اصفهان آغاز کرد. مجلس بزرگداشتی برای سیدحسن مدرس در اصفهان برگزار کرد و برای اولین بار مدرس را «شهید» خواند.

حسین فاطمی در همین دوران انتقاد از شخصیت‌هایی چون محمدعلی فروغی به‌خاطر همکاری با بریتانیاهایی که ایران را اشغال کرده بودند پرداخت و مجدداً به این خاطر زندانی شد و پس از آزادی انتقاد از دولت سهیلی را به دلیل ادامه راه دولت فروغی و همکاری با بریتانیاهایی مورد انتقاد قرار داد و مقاله «اخذ، ایران و آزادی» را علیه دولت سهیلی منتشر کرد و دولت او را به خیانت متهم کرد. در همین زمان نصرالله سیف‌پور فاطمی برادر بزرگتر حسین فاطمی در سال ۱۳۲۲ به‌عنوان نماینده نجف‌آباد و فریدن وارد مجلس شورای ملی شد و با وجود برخی اعتراضات به اعتبارنامه‌اش به عضویت مجلس درآمد اما دوره نمایندگی را در سال ۱۳۲۴ نیمه‌کاره رها کرد و عازم انگلستان و سپس آمریکا شد و در دانشگاه پرینستون دکترای تاریخ سیاسی گرفت و در همان دانشگاه به تدریس تاریخ خاورمیانه مشغول شد. در دوره دکتر مصدق، به ایران دعوت و مشاغلی به او پیشنهاد شد که هیچ کدام را جز نمایندگی ایران در سازمان ملل و یونسکو نپذیرفت. اقدامات او پس از سال ۱۳۳۲ برای نجات برادرش دکتر حسین فاطمی به جایی نرسید. وی از سال ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۱ در دانشگاه فرلی دیکینسون نیوجرسی تدریس کرد.

حسین فاطمی در ابتدای دهه ۲۰ با روزنامه‌های توده‌ای وارد جبهه مشترک آزادی شد اما به‌زودی با پی بردن به وابستگی حزب توده به شوروی از آنان جدا شد و به جبهه مطبوعاتی استقلال به رهبری سیدضیالدین طباطبایی پیوست اما از او نیز جدا شد و به منتقد سیدضیاء تبدیل شد. در این دوران موضوع نفت به صورت جدی در مجلس شورای ملی مطرح بود. در حالی که اتحاد جماهیر شوروی ضمن اشغال آذربایجان و کردستان و روی کارآوردن دولت‌های دست‌نشانده در آنجا به‌دنبال کسب امتیاز نفت شمال از دولت‌های ایران بود، طرحی در مجلس تصویب شد که تا زمانی که ایران در اشغال نیروهای متفقین باشد دولت حق مذاکره و واگذاری هیچ امتیازی به دولت‌های خارجی را ندارد و با تصویب این طرح راه برای واگذاری امتیاز نفت شمال تا زمان خروج شوروی و انگلیس از ایران بسته شد. توده‌ای‌ها استدلال می‌کردند که چون امتیاز نفت جنوب ایران در اختیار بریتانیایی‌هاست، ایران باید برای ایجاد موازنه میان دو قدرت امتیاز نفت شمال را نیز به شوروی واگذار کند. در سال ۱۳۲۴ هم‌زمان با سفر برادرش نصرالله به انگلستان و آمریکا برای تحصیل، حسین فاطمی نیز برای تحصیل در مقطع دکترا عازم فرانسه شد و توانست با دریافت مدارک دیپلم مدرسه مطالعات عالی بین‌المللی، دیپلم مدرسه روزنامه‌نگاری، دیپلم مدرسه مطالعات عالی اجتماعی، دیپلم مدرسه اجتماعی و کسب مدرک دکترا در سال ۱۳۲۷ به ایران بازگردد.

فاطمی در دوران حضور در پاریس همچنان در نشریه ستاره به مدیریت احمد ملکی و مرد امروز به مدیریت محمد مسعود مقاله می‌نوشت. در زمان حضور حسین فاطمی در پاریس بود که محمد مسعود در تهران ترور شد. ۱۵ بهمن ۱۳۲۷ محمدرضاشاه پهلوی نیز در دانشگاه تهران توسط ناصر فخرآری خبرنگار روزنامه «پرچم اسلام» که در عین حال با حزب توده نیز در ارتباط بود ترور شد و همین امر مجوز لازم برای برخورد با حزب توده

باختر و باختر امروز بود که او را در عرصه سیاست ایران برکشید و چنان در نزد دکتر محمد مصدق عزیز کرد که او را پسر سوم خود خطاب کرده و به وزارت امور خارجه گمارد. حسین فاطمی که بی‌شک پرشورترین و جسورترین حامی و هوادار دکتر مصدق بود با روزنامه خود به نام باختر امروز به تربیون اصلی جبهه ملی بدل شد و جسورانه‌ترین دفاع‌ها را از دولت مصدق انجام داد و در همین راه نیز خشم محمدرضاشاه‌پهلوی و خاندان او را فراهم کرد و در نهایت بر سر همین جان خود را از دست داد. حسین فاطمی در دوران روزنامه‌نگاری خود بارها به زندان افتاد و در دوران نهضت ملی شدن صنعت نفت نیز یک بار توسط محمد مهدی عبدخدایی نوجوان عضو جمعیت فدائیان اسلام و یک بار پس از دستگیری توسط شعبان جعفری ترور شد و با بدنی زخمی که در تب می‌سوخت در دادگاه نظامی ارتش محاکمه و به اعدام محکوم و در ۱۹ آبان ۱۳۳۳ تیرباران شد و کسی که روزی «نشان همایون» را از